

Ventspilī

2022. gada 20. maijā Nr. 02-03/060

A. god. Krišjānis Kariņš
Ministru prezidents
Valsts kanceleja
pasts@mk.gov.lvEkonomikas ministrija
pasts@em.gov.lvZemkopības ministrija
pasts@zm.gov.lv**Par biodegvielas pievienošanu degvielai 2022. gadā**

SIA "Bio-Venta" vēlas izteikt savas bažas un apsvērumus par 2022. gada 2. maijā publiskoto informāciju par Ekonomikas ministrijas plānoto lēmumu no 2022. gada 1. jūlija uz laiku atteikties no prasības par obligātu biodegvielas piejaukumu benzīnam un dīzeļdegvielai. Vēlamies norādīt, ka šis lēmums ne tikai nerasnēgs plānotos rezultātus, bet kaitēs gan degvielas tirgum, gan patērētājiem šādu apstākļu dēļ:

1) Lēmuma sagatavošana ir notikusi, nekonsultējoties ar vietējiem biodegvielas ražotāju pārstāvjiem un graužot paļāvību uz valsts rīcības konsekvenci.

Iespēja atteikties no biodegvielas jau tika izvērtēts 2022. gada 7. aprīlī un likumprojekts *Grozījumi likumā "Par atbilstības novērtēšanu"* un netika atbalstīts. Tādejādi tika dots skaidrs signāls degvielas tirgum, ka biodegvielas piejaukums paliks spēkā 2022. gada laikā. Attiecīgi degvielas tirgus dalībnieki plānoja savus biodegvielas krājumus un iepirkumus, slēdza līgumus un uzņēmās saistības, lai izpildītu valsts noteiktās degvielas kvalitātes prasības. Šobrīd plānotā degvielas tirdzniecības noteikumu izmaiņas sezonas vidū grauž uzņēmumu tiesisko paļāvību un nedod iespēju plānot savu darbību pat viena gada ietvaros. Daudziem tirgotājiem 2022. gadā vairs nav iespējas atteikties no biodegvielas piegādēm, jo līgumi jau ir noslēgti. Savukārt, biodegvielas ražotāji jau ir veikuši izejvielu iepirkumus, saplānojuši ražošanas un pārdošanas apjomus. Veikt izmaiņas degvielas iepirkumu līgumos, mainot degvielas apjomus vai veidus, ir ļoti sarežģīti vai tas var notikt par daudz augstākām cenām. Šāda situācija nesīs būtiskus zaudējumus visā degvielas un biodegvielas aprites nozarē.

2) Atteikšanās no obligātā biodegvielas piejaukuma visticamāk nerasnēgs vēlamo rezultātu un nesamazinās degvielas cenu par 12-14 centiem, bet gan kropļos konkurenci tirgū.

Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ, visticamāk, ka lielākā daļa tirgotāju turpinās tirgot degvielu ar biopiedevu, un tādējādi cenas samazināšana nenotiks. Ja pat degvielas piegādātāji un tirgotāji spēs vienoties par straujām izmaiņām līgumos, tas novedīs pie uzcenojuma pieauguma un gala rezultātā atspoguļosies kā cenas pieaugums patērētājam. Būtiski zaudējumi radīsies visiem biodegvielas piedevas ražotājiem. Papildus tam, šāds lēmums veicinās negodprātīgu konkurenci tirgū, jo ieguvēji

būs tie tirgotāji, kas nav veikuši iepirkumus, plānojot visu gadu. Netieši tiks sodīti tie tirgotāji, kas ilgtermiņā nodrošina iepirkumus veido nepieciešamos krājumus, plānojot kalendāro gadu.

Būtiski uzsvērt, ka biodegvielas piejaukuma atcelšana ievērojami nesamazinās degvielas cenas un neveicinās būtisku ekonomikas izrāvienu, jo biodegvielas ietekme uz dīzeļdegvielas gala cenu ir tikai 5-6%. Svarīgi uzsvērt, ka plānotais, publiski nosauktais degvielas cenas samazinājums, ir maldinošs arī tāpēc, ka Latvijā biodegvielas piejaukums nenotiek pilnu gadu, bet tikai atsevišķos mēnešos, gada siltajā laikā.

Ievērojamais dīzeļdegvielas cenas pieaugums Latvijā notika periodā, kad biodegviela tai nemaz nebija jāpievieno un tas pierāda, ka degvielas cenu galvenokārt ietekmē tirgus pieprasījuma un piedāvājuma mijiedarbības, kā arī proporcionāli pieaugošs nodokļu slogs (PVN). Biodegvielas piejaukuma atcelšana radīs lielāku pieprasījumu pēc fosilās degvielas, kam ierobežotu resursu apstākļos, var būt cenu paaugstinoša ietekme.

3) Palielināsies fosilās degvielas proporcija tirgū, kas būs būtisks faktors degvielas cenas palielinājumam.

Biodegvielu ražošana ir alternatīvs produkts fosilās izcelsmes degvielām, kura tiek ražota arī Eiropas valstīs. Tas rada papildu drošību degvielas aprītē, kā arī tautsaimniecības attīstību Eiropā. Attiekšanās no biodegvielas klātbūtnes degvielā par attiecīgo pievienojuma apmēru (dīzeļdegvielai ne mazāk kā 6.5 % tilpuma, benzīnam 5-10 % tilpuma), palielinās degvielā fosilās izcelsmes sastāva apjomu par attiecīgo daļu. Saistībā ar plānoto atteikšanos no Krievijas izcelsmes naftas degvielas ražotājiem nāksies meklēt papildus jēlnaftu iepirkumiem, kas varētu būt dārgs un izaicinošs process.

4) Atteikšanās no biodegvielas nerisinās pārtikas pieejamības nodrošināšanu, kā minēts Eiropas Komisijas atbildē par iespējām atteikties no biodegvielām.

Kā jau minēts iepriekš, atteikšanās no biodegvielas visticamāk nesniegs gaidāmo cenas samazinājumu, kas varētu ietekmēt pārtikas aprites ķēdi un samazināt pārtikas cenu kāpumu. Tas arī nekādā veidā neveicinās pārtikas pieejamības problēmu, iekļaujot pārtikas aprītē tos graudus vai sēklas, kas tiek izmantotas biodegvielas ražošanā. Ir zināms, ka biopiedeļu ražošanā izmanto arī augu eļļas, bet jāņem vērā, ka 2022. gadā izmantojamā biopiedeļa jau ir saražota, bet izejvielas 2023. gadam jau ir iesētas. Līdz ar to īsā laika periodā atteikšanās no biodegvielas izmantošanas nekādā veidā neietekmēs šo pārtikas izejvielu iekļaušanu pārtikas aprītē.

5) Atteikšanās no biodegvielas pievienošanas degvielai būtiski ietekmēs tautsaimniecības nozari kā tādu, jo šobrīd biodīzeļdegvielas ražošanas procesā ir iesaistīti:

- 66 darbinieki SIA "Bio-Venta" uzņēmumā;
- 1900+ zemnieku saimniecības (piegādātāji);
- 3500+ speciālisti lauksaimniecībā, ražošanā un loģistikā.

Tāpat biodegvielas ražošanas procesā tiek iegūtas arī vairākas augstvērtīgas eksportpreces — rapšu rauši (eļļas saturs ap 10 %) 55 000T gadā, farmaceitiskas kvalitātes glicerīns 8500T gadā, minerālmēsli (kālija sulfāts) 1300T gadā, kas būtiski veicina valsts eksporta un importa bilanci.

6) Ietekme uz Latvijas valsts budžetu:

Vēršam uzmanību, ka iebilstam pret Finanšu ministrijas sniegto informāciju, ka biodegvielas obligātā piejaukuma atcelšanai nebūs ietekmes uz valsts budžetu. Kā rāda SIA Bio-Venta operatīvie aprēķini, tad 2022. gadā atceļot obligāto piejaukumu samazinātos PVN un akcīzes nodokļa ieņēmumi par ~ 13 M EUR

SIA "Bio-Venta" piedāvātie risinājumi šai situācijai būtu sekojoši:

- 1) Izstrādāt konkrētu atbalsta programmu, kas biodegvielas ražotājiem ļautu operatīvi pārorientēties no biodegvielas ražošanas uz pārtikas ražošanu. Patreiz neatbalstām plānoto atteikšanos no biodegvielas obligātā piejaukuma, lai tiktu veicināta pārtikas aprīte, pamatojoties uz to, ka nav šādu atbalsta programmu.
- 2) Papildus PVN un akcīzes budžeta ieņēmumus novirzīt mazāk aizsargāto iedzīvotāju grupām.
- 3) Izstrādājot jaunas nodokļu politikas pamatnostādnes vai pārskatot likumu "Par akcīzes nodokli", degvielai ar biodegvielas piejaukumu ir jāparedz zemākas akcīzes nodokļa likmes nekā degvielai bez biodegvielas piejaukuma. Izmaiņām būtu jāveicina, ka degvielas piegādātāji saskata ekonomisku izdevīgumu realizēt biodegvielas un dīzeļdegvielas sajaukumus arī ziemas periodā, kad biodegviela nav jāpievieno.

Aicinām Ekonomikas ministriju, Zemkopības ministriju un Ministru kabinetu kopumā rast risinājumus, kas būtu gan izsvērti, gan ilgtspējīgi.

Ar cieņu,

Valdes loceklis/ Ražošanas direktors (*paraksts) **Indulis Stikāns**

Valdes loceklis/ Tirdzniecības direktors (*paraksts) **Zigurds Erciņš**

**Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.*